

استاد «پرویز مشکاتیان» و استاد «اردوان کامکار» دو چهره شناخته شده و تأثیر گذار در عرصه نوازندگی سنتور ایران هستند.

اردوان کامکار

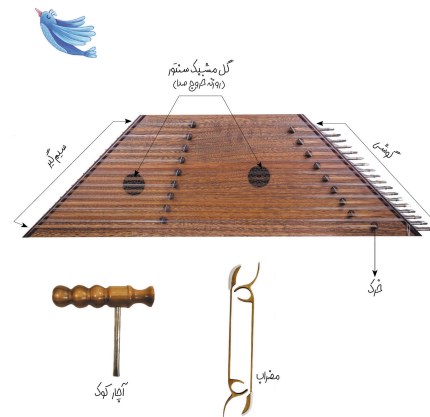
پرویز مشکاتیان

نویسنده: سمانه افغانی ایچونه
تصویرگر: اعظم سیادت
کارشناس موسیقی ایرانی: مسعود ابادی

سلام، همراه من باشید در سفر به دنیای سازهای ایرانی. این بار به سراغ «سنتور» می‌رویم. یکی دیگر از اعضای دوست‌داشتنی خاندان بزرگ سازهای «زهی» سنتور را می‌توان یک جور جبهه چوبی سیم‌دار به شکل دوزنقه متساوی‌الساقین توصیف کرد که در آن ۷۲ سیم فلزی وجود دارد. این سیم‌ها مثل یک لشکر منظم، به دو گروه ۳۶ تایی تقسیم شده‌اند: سیم‌های طلای رنگ (از جنس مس یا برنج) در سمت راست و سیم‌های نقره‌ای رنگ (از جنس فتر) در سمت چپ. شاید پرسید سیم‌ها چگونه صدا تولید می‌کنند و چه‌طور تنظیم می‌شوند؟ برای تولید صدای دقیق، هر سیم باید «کوک» شود. «کوک کردن» به معنای تنظیم کشش سیم‌هاست. برای این کار در سازهایی مانند سنتور، قانون، چنگ و پیانو از «چار کوک» استفاده می‌کنند. با این ابزار می‌توان سیم‌ها را آن‌قدر سفت یا شل کرد تا صدای مورد نظر ایجاد شود. در بقیه سازها معمولاً این کار با دست انجام می‌شود. حالا که فهمیدیم سیم‌ها چطور می‌صدا می‌دهند، جالب است بدانید که سنتور جزو سازهای بسیار قدیمی است؛ زیرا نشانه‌هایی از آن در سنگ‌نگاره‌های تمدن آشور و بابل در حدود ۵۵۹۹ قبل از میلاد (تقریباً حدود ۲۵۰۰ سال پیش) پیدا شده‌است. در ایران، این ساز در دوره‌های مختلف از زمان ساسانیان تا امروز محبوبیت زیادی داشته و شخصیت‌های بزرگ مثل «قاری» و «ابن سینا» هم به آن اشاره کرده‌اند. همچنین «سوجه‌چی دامغانی» در یکی از شعرهایش از «سنتور» نام برده: کیک، نالوس‌زن و شارک سنتورزن است
البته سنتور فقط متعلق به ایران نیست؛ بلکه این ساز مثل یک جهانگرد به کشورهای چین، هند، پاکستان، عراق، ارمنستان، گرجستان ترک، سوریه، مصر و یونان هم سفر کرده و در این‌جاها هنوز با قیافه‌ای کمی متفاوت‌تر حضور دارد.

چطور می‌نوازیم؟

برای نواختن سنتور معمولاً نوازنده می‌نشیند؛ چوری که ضلع بزرگ ساز به صورت افقی در مقابلش قرار داشته باشد. بعد با استفاده از دو مضرب چوبی به طول ۲۲ سانتی‌متر به سیم‌ها ضربه می‌زند و نغمه‌های دلنشینی را خلق می‌کند. معمولاً سحر مضرب‌ها با نمد پوشانده شده‌اند. این پوشش نمدی باعث تولید صدای گرم و لطیف‌تری در ساز می‌شود.

نوازنده سنتور. نقاشی متعلق به دوره قاجار
ارائه شده در حراج «سایتیز»

تاکنون صدای سنتور را شنیده‌اید؟ اگر نه، نگران نباشید! کافی است این بار کد را اسکن و از آلبوم «مزمه شیرین»، قطعه «در جستجوی صلح» (In search for peace) با تکنوازی سنتور استاد «بهنام مناهجی» را گوش کنید.

